

PAVJE OKO

Zadnji izredno mili in vlažni zimi sta vzrok, da se v večjem obsegu kot običajno tudi v naših oljčnikih pojavlja **pavje oko**, sicer najbolj znana in razširjena bolezen oljk na celotnem območju sredozemskega morja. Omenjeno bolezen povzroča glivica *Spilocaea oleagina*. Zanimivo je, da je letošnja pomlad bolezen prisotna tudi v oljčnikih na višjih in zelo zračnih legah na območju Slovenske Istre, kjer v preteklih letih bolezní nismo opazali.

Bolezenski znaki

Bolezen napada predvsem listje. Najprej se pojavijo okrogli madeži sivkaste barve, ki se kasneje razširijo in jih obda rumenkast obroč. Končno postane sredina madeža rumenkasta, koncentrična cona pa ostane siva - oblika očesa na pavjem perju - od tod tudi ime bolezní. Madeži se lahko pojavljajo tudi na pecljih in plodovih, na slednjih ostanejo zeleni tudi, ko plodovi dozoriyo. Ob močnem napadu listi odpadejo in to v glavnem v spodnjem delu krošnje, tako, da lahko že na daleč opazimo obolelo drevo. V primeru vlažnega poletja so mogoče tudi poletne okužbe, ki se kažejo v obliki nekaj mm velikih svetlejših peg nepravilne oblike na zgornji strani listov.

Slika 1: Pavje oko, značilna pega na listu

Slika 2: Pavje oko, močno okužen list

Pogoji za pojav bolezni

Sposobnosti za infekcijo z glivico in nadaljna širitev bolezni so v tesni povezavi z hidrometeorološkimi razmerami, sortno sestavo in kondicijo posameznega oljčnika. Optimalni pogoji za razvoj bolezni so temperatura med 16 in 24 st C ter obilne padavine (listje omočeno 24 do 48 ur). Sicer je gliva dejavna v širokem temperaturnem razponu med 2 in 30 st.C. Pravi podatki kažejo, da je gliva lahko aktivna tudi v milejših zimskih razmerah. Inkubacijska doba bolezni (to je čas od infekcije do pojava bolezenskih znakov) traja od treh tednov do dveh mesecev, seveda v odvisnosti od vremenskih razmer. Idealni pogoji za pojav bolezni so tako izpolnjeni v deževnih obdobjih predvsem zgodaj spomladi in jeseni, predvsem v nižje ležečih in manj prevetrenih legah. Sorte oljk so na omenjeno bolezen različno občutljive, pri nas sta posebno občutljivi naša najpomembnejša sorta Istrska belica in dalmatinska Oblica.

Škoda

Močnejša okužba z boleznijo povzroči močno odpadanje listja v spodnjem delu krošnje zaradi ugodnejših mikroklimatskih razmer (večja in dolgotrajnejša zračna vlažnost in omočenost listov). Večja izguba listov ima negativne posledice za slabšo prehranjenost rastline in posledično slabšo diferenciacijo cvetnih brstov. Posledice močne okužbe so tako v oljčniku v obliki manjšega pridelka lahko prisotne tudi v naslednjih letih.

Varstvo

Iz zgoraj napisanega je razvidno, da so najugodnejši pogoji za pojav bolezni pomladi v aprilu in maju ter jeseni v septembru in oktobru, ko je dovolj padavin in so tudi temperaturne razmere optimalne za razvoj bolezni. Preventivno lahko delujemo proti bolezni z vsemi agrotehničnimi ukrepi, ki zmanjšujejo vlažnost ter vplivajo na boljšo osvetljenost in zračnost krošnje. To so: izbira ustrezne lege, sorte, gostote sajenja, uravnoteženo gnojenje (važno, da ne pretiravamo z dušičnimi gnojili) in ustrezna rez.

V primeru ugodnih vremenskih razmer za pojav bolezni in ob bolezenskih znakih na listih je priporočljiv preventivni ukrep s fungicidi. Pri nas je proti pavjemu očesu na oljki registrirano sredstvo na osnovi bakrovega hidroksida - **Cuprablau Z**. V primeru močnejše okužbe priporočamo, da se škropljenje opravi takoj po končani rezi (konec marca in v aprilu). S tem

razkužimo rane nastale pri rezi, preventivno pa ukrepamo proti morebitnemu pojavu glivični bolezni **oljkove sive pegavosti** in bakterijskemu **oljčnemu raku**.

V primeru močnejših okužb je potrebno opraviti še škropljenje pred cvetenjem v maju, da zaščitimo novo zrasle liste.

Proti jesenskim okužbam s pavjim očesom priporočamo preventivno škropljenje z enakim sredstvom konec avgusta ali v začetku septembra. Bakrovi pripravki imajo namreč tudi odvračalni in razkuževalni učinek proti oljčni muhi, ki se takrat običajno pojavlja. Učinek je zadovoljiv le pri nizki populaciji oljčne muhe.

Opozoril bi na napako, ki se večkrat pojavlja pri škropljenju in to je prekoračitev predpisane koncentracije škropiva, da bi dosegli boljši učinek. Učinek se največkrat pokaže v močnem odpadanju listja, saj ima ion bakra poleg negativnih vplivov na bolezen, tudi toksičen vpliv na oljko.

Zaradi fitotoksičnega učinka bakra ob nizkih temperaturah in povečani vlažnosti, odsvetujemo uporabo bakrenih pripravkov v zimskem času.

Slika 3: List oljke okužen s pavjim očesom in poškodbami hrošča rilčkarja

Matjaž Jančar
Specialist za varstvo rastlin